

Huib Rijk

Huib Rijk bezoekt elke twee maanden een collega-akkerbouwer en praat met hem over zijn bedrijf. Hoe onderneemt deze akkerbouwer? Hoe maakt hij keuzes en waarom juist deze? En hoe zien de toekomstplannen er uit? En hoe gaat de ondernemer om met maatschappelijk thema's als duurzaamheid en social media?

Bedrijfsopvolging

Het akkerbouwbedrijf Oldenziel is al generaties lang in de familie. In 1986 ontstond een maatschap waarvan Derkjans en zijn broer Edo deel uitmaakten. Edo heeft nu een akkerbouw/mechanisatiebedrijf in Polen. Zijn zoon Harry en Derkjans en Zwannie werken nu samen. Harry (25) is bezig met de overname van zijn vaders gedeelte in het bedrijf. Grootvader Harry, inmiddels 78 jaar, helpt nog veel mee bij de oogst.

Harry en Derkjans in het hoge koolzaad. Op de achtergrond de gebouwen met de varkensstallen.

Familie Oldenziel heeft vertrouwen in toekomst

Oldambt toont veerkracht

Op een mooie zomerdag in juli ga ik op bezoek bij Derkjans en Zwannie Oldenziel. Zij wonen op de boerderij 'Nova Zembla' in de Reiderwolderpolder in Finsterwolde. Later komt neef Harry er ook bij. Er is wel tijd voor een gesprek. Het is nog even stilte voor de storm.

Bijna eindeloos is de rij clichés over het Oldambt. Frank Westerman schreef erover in zijn meesterwerk 'De Graanrepubliek'. Over de maatschappelijk spanningen die heersten tussen de grote graanboeren en de arbeiders; tot in de jaren negentig waren de communisten in de 'rode driehoek' (Finsterwolde, Beerta, Drieborg) in de meerderheid in de lokale politiek. Hij verhaalde over de voortgaande mechanisatie en het overbodig worden van de arbeiders. Over de opkomst van de milieubeweging waarbij de landarbeiders en de boeren gezamenlijk optrokken tegen de Waddenvereniging en de Vogelbescherming die een verdere inpoldering van de Dollard blokkeerden.

Maar het is vooral het verhaal van de landbouwpolitiek in de loop der tijden en hoe het wisselende beleid zijn weerslag had op het gebied. Van de opkomst van de stoomschepen die import van goedkoop Amerikaans prairiegraan mogelijk maakten tot het EU-landbouwbeleid van provinciegenoot Mantsholt en de Akkerbouwacties.

Tarwe is de norm

Wat klopt er op dit moment van al die beelden? On-Nederlands is het gebied zeker, in meerdere opzichten. Veel burgers het landschap kaal en troosteloos. Maar

in boerenogen heeft het gebied met zijn uitgestrekte velden en zijn hoge luchten een koele schoonheid. Opvallend, zelfs als je de koele cijfers weet, is de overweldigende massaliteit van de tarweteelt. Tarwe is hier de norm, percelen met koolzaad, bieten of uien zijn de uitzondering. Op het bedrijf van de familie Oldenziel beslaat van de totale bedrijfsoppervlakte van 270 hectare de teelt van wintertarwe 200 hectare. Verder worden er 28 hectare bieten, 15 hectare koolzaad en 7 hectare luzerne verbouwd. Dat grote aandeel van maaigewassen hangt samen met de samenstelling van de grond.

Citaat uit De Graanrepubliek: 'De blauwklei krult, smeert, bakt en kleeft. Tussen je duim en wijsvinger voelt ze zacht als zalf; tussen je tanden knarst ze niet. Het is superieure, maar onwillige klei.'

De grond is erg kleverig. De structuur hangt samen met de ligging. De Eems is een rustige achterafhoek van de Waddenzee. En de Dollard is weer een rustige achterafhoek van de Eems. Juist hier komen dus de fijne kleidelen tot bezinking. Maar toch is het opvallend dat deze grond zo moeilijk bewerkbaar is, gezien de bodemanalyse die Derkjans laat zien. De grond is zwaar met een afslibbaarheid van 50 tot 70 procent (lutum van 35 tot 45 procent). Maar het

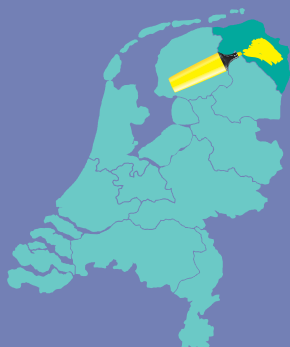
organische stofgehalte is rond 4 procent en de grond bevat 9 tot 10 procent kalk en heeft een pH van 7,2. Bovendien wordt een groot aandeel graan in andere delen van het land gezien als een garantie voor een goede structuur. Boer en verslaggever komen er niet uit. Blijkbaar zijn er factoren in de bodem die niet worden weergegeven via de koele cijfers van een bodemanalyse.

Topdrukke in nazomer

De nazomer en de vroege herfst is de cruciale periode van het jaar. In augustus oogst de maatschap de tarwe en halen ze het stro van het land. Direct daarna beginnen ze met ploegen, met een 200 pk-trekker met een vijfschaarploeg. Vrij vlot gevolgd door de eerste bewerking met de koepeg. De grond krijgt vervolgens even tijd om te ververen. Daarna volgt een tweede of zelfs derde gang met de koepeg, de laatste keer in combinatie met het zaaïen van het nieuwe gewas tarwe. Belangrijk hierbij is dat het zaaibed voldoende fijn komt te liggen. Dit met name om schade door slakkenvraat te voorkomen. Hiertoe rollen ze het land met een grote rol aan. De suikerbieten leveren ze allemaal in de eerste levering zodat ze ook hierna tarwe kunnen zaaïen. Met de moderne bietenrooiers die het gewas rooien voor de voorwielen is de oogst geen probleem. ►

Bedrijfsgegevens

Akkerbouwbedrijf van 270 hectare in Finsterwolde. Ondernemers: Derkjans (1963) en Zwannie Oldenziel-Stuivinga (1969), Harry Oldenziel (1987). Bouwplan dit jaar: 200 hectare tarwe, 28 hectare bieten, 7 hectare luzerne, 15 hectare koolzaad, 10 hectare faunarand. Mede-eigenaar van Polderknor BV varkensbedrijf van 9.000 mestvarkens, 30 schapen. Zwannie heeft een baan als apothekersassistente in Appingedam.

Fandango®

De groene golf Fandango houdt uien langer groen!

Fandango in het kort:

- Al toepasbaar vanaf de bolvorming tegen valse meeldauw, bladvlekken en stemphylium
- Interessante nevenwerking tegen witrot, Fusarium en pinkroot
- Hogere opbrengst en een betere huidkwaliteit
- Toegelaten in alle uien
- Al regenvast na een half uur

Bayer CropScience

De tarwe ziet er dit jaar wat vlekkelig uit. Door de strenge winter is de standdichtheid wat onregelmatig waardoor het gewas wat ongelijk afrijpt.

De nadelen van een dergelijke intensieve tarweteelt zijn beperkt volgens Derkijans. „Voetziekten waren in het verleden wel een bedreiging. Met enkele bespuitingen vallen voetziektjes mee. Resistentie is geen probleem”, zegt hij hierover.

De Graanrepubliek: ‘Je kunt straffeloos dertig jaar achter elkaar op hetzelfde perceel tarwe verbouwen’, zei Tjark Tijdens zelfverzekerd.

Wel blijft de aanpak van duist de aandacht vragen. Voor de toepassing is een aantal middelen beschikbaar. De combinatie van Stomp in het najaar en Atlantis in het voorjaar geven een redelijk goede bestrijding van dit onkruid, maar wel moeten de omstandigheden dan goed zijn. De tarwe bemesten ze vroeg in het voorjaar met de veldspuit met 300 liter per hectare vloeibare meststof in de vorm van NTS, wat naast 27 procent stikstof ook 3 procent zwavel bevat. In maart rijden ze 25 kubieke meter varkensdrijfmest uit van het eigen varkensbedrijf.

Graan voor de varkens

Een blok koolzaad maakt ook onderdeel uit van het bouwplan. Verder teelt de maatschap nog een perceel lucerne en is 10 hectare ingeruimd voor natuurontwikkeling (zie kader). De vogelvereniging en de landbouw zijn bondgenoten geworden. Sinds 2003 nemen ze deel in een varkensbedrijf met 9.000 mestvarkens. Vrijwel hun gehele

graanoogst wordt hiervoor aangewend en de mest gebruiken ze in het voorjaar weer in de tarwe. Alle mest van het varkensbedrijf zetten ze in de buurt af. Een vaste man verzorgt dit bedrijf. De bouw van de stallen en het onderhoud en renoveren van de stallen doen ze gezamenlijk. Het EU-beleid van Mansholt zorgde voor stabiele graanprijzen. Maar het dreigde ten onder te gaan aan zijn eigen succes door het ontstaan van graan- en boterbergen. Het beleid veranderde: door het verlagen van de graanprijzen daalden de veevoerprijzen zodanig dat de intensieve veehouderij uitbreidde totdat ook deze dreigde vast te lopen in het mestafzetprobleem. De Graanrepubliek beschrijft hoe er in de Oldambt steeds meer veehouderij kwam. ‘De roze invasie’ wordt het oneerbiedig genoemd in het boek. Maar de combinatie van twee systemen, grootschalige akkerbouw en intensieve veehouderij, leidt juist niet tot de nadelen die ieder op zich kan hebben. In het Oldambt is er volop mestafzetruimte. Hierdoor ontstaat een gesloten systeem

van mest- en voerproductie met minder transportbewegingen.

De Graanrepubliek (over de jaren negentig, de periode dat het boek is geschreven): ‘Ik produceer tarwe, de basis van alles. Brood. Maar er moet geld bij. Voor een pond tarwe beurt ik nog maar 0,15 cent (van een gulden-red.). Dat is wat de bakker rekent voor alleen het snijden van een brood. Men zegt tegen mij: Hou er toch mee op! Je kost geld en verpest de natuur.’

Inmiddels is de voedselsituatie wereldwijd ingrijpend veranderd, met de laatste jaren gunstige graanprijzen. De prijs van het graan dat de maatschap levert aan het varkensbedrijf bepalen ze in onderling overleg, aan de hand van de prijzen van commissarissen en de dagprijzen van Groningen en Rotterdam. Diverse malen al is het Oldambt afgeschreven. En steeds weer toonde het gebied zijn veerkracht. Die afwisseling zal wel blijven, maar de familie Oldenziel ziet de toekomst met vertrouwen tegemoet. ■

Natuurontwikkeling

Het bedrijf is aangesloten bij de Agrarische Natuurvereniging Oost-Groningen. Jaarlijks stelt de provincie Groningen geld beschikbaar voor akkervogelpakketten. Een van de pakketten is gericht op biotoopverbetering voor broedende akkervogels (natuurbraak), het andere pakket biedt wintervoedsel voor akkervogels. Bij de wintervoedselveldjes wordt het graan niet geoogst, zodat vogels zich hier kunnen voeden. Hiervan hebben ze anderhalve hectare. Aan akkerranden voor natuurbraak is 9 hectare ingericht.

Duurzaamheid

Dit jaar heeft het bedrijf een nieuwe spuitmachine aangeschaft met gps. Hiermee kan er per sectie worden uitgeschakeld op gerende percelen. Ook de maaidorser is uitgerust met gps. Verder zijn ze lid van windmolenpark Reiderland. Met in totaal 30 grondeigenaren willen ze, in samenwerking met Windunie, molens bouwen met een gezamenlijk vermogen van enkele honderden MW. De maatschap oriënteert zich op het aanschaffen van zonnepanelen.

